

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

17 decembrie 2020 *

„Trimitere preliminară – Cetățenia Uniunii Europene – Articolele 18 și 21 TFUE – Extrădare către un stat terț a unui cetățean al Uniunii – Persoană care a obținut cetățenia Uniunii după ce și-a transferat centrul intereselor în statul membru solicitat – Domeniu de aplicare al dreptului Uniunii – Interdicția extrădării aplicată numai resortisanților naționali – Restricție privind libera circulație – Justificare întemeiată pe prevenirea impunității – Proportionalitate – Informarea statului membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită – Obligația statului membru solicitat și a statului membru de origine de a cere statului terț solicitant transmiterea dosarului de urmărire penală – Lipsă”

În cauza C-398/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Kammergericht Berlin (Tribunalul Regional Superior din Berlin, Germania), prin decizia din 14 mai 2019, primită de Curte la 23 mai 2019, în procedura privind extrădarea lui

BY

cu participarea:

Generalstaatsanwaltschaft Berlin,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, doamna R. Silva de Lapuerta, vicepreședintă, domnii J.-C. Bonichot, M. Vilaras, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Kumin și N. Wahl, președinți de cameră, domnii S. Rodin și F. Biltgen, doamna K. Jürimäe (raportoare) și domnii C. Lycourgos, I. Jarukaitis și N. Jääskinen, judecători,

avocat general: domnul G. Hogan,

grefier: domnul D. Dittert, șef de unitate,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 16 iunie 2020,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru BY, de K. Peters, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul german, de J. Möller, M. Hellmann, R. Kanitz, F. Halabi și A. Berg, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: germana.

- pentru Irlanda, de M. Browne, G. Hodge, J. Quaney și A. Joyce, în calitate de agenți, asistați de M. Gray, SC;
- pentru guvernul elen, de V. Karra, A. Magrippi și E. Tsaousi, în calitate de agenți;
- pentru guvernul leton, de I. Kucina, V. Soņeca și L. Juškeviča, în calitate de agenți;
- pentru guvernul maghiar, de M. Z. Fehér și R. Kissné Berta, în calitate de agenți;
- pentru guvernul austriac, de J. Schmoll și M. Augustin, în calitate de agenți;
- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;
- pentru guvernul român, de L. Lițu, S.-A. Purza și C.-R. Canțăr, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de S. Grünheid și R. Troosters, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 24 septembrie 2020,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 18 și 21 TFUE, precum și a Hotărârii din 6 septembrie 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei solicitări adresate de autoritățile ucrainene autorităților germane privind extrădarea lui BY, resortisant ucrainean și român, în vederea urmăririi penale.

Cadrul juridic

Convenția europeană de extrădare

- 3 Articolul 1 din Convenția europeană de extrădare, semnată la Paris la 13 decembrie 1957 (denumită în continuare „Convenția europeană de extrădare”), prevede:

„Părțile contractante se angajează să-și predea reciproc, potrivit regulilor și sub condiții determinate prin articolele următoare, persoanele care sunt urmărite pentru o infracțiune sau căutate în vederea executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță de către autoritățile judiciare ale părții solicitante.”

- 4 Articolul 6 din această convenție, intitulat „Extrădarea naționalilor”, prevede:
 1. a) Orice parte contractantă are dreptul să refuze extrădarea resortisanților săi;
 - b) Fiecare parte contractantă va putea, printr-o declarație făcută odată cu semnarea sau cu depunerea instrumentului său de ratificare sau de aderare, să definească, în ceea ce o privește, termenul de resortisant în înțelesul prezentei convenții;
 - c) Calitatea de resortisant se va aprecia la data hotărârii asupra extrădării. [...]

2. Dacă partea solicitată nu-și extrădează propriul resortisant, ea va trebui, la cererea părții solicitante, să supună cauza autorităților competente, astfel încât să se poată exercita urmărire judiciară, dacă este cazul. În acest scop, dosarele, informațiile și obiectele privind infracțiunea se vor transmite gratuit pe calea prevăzută la paragraful 1 al articolului 12. Partea solicitantă va fi informată despre rezultatul cererii sale.”

5 În temeiul articolului 12 paragraful 2 din convenția menționată:

„Se vor prezenta, în sprijinul cererii:

- a) originalul sau copia autentică fie de pe o hotărâre de condamnare executorie, fie de pe un mandat de arestare sau de pe orice alt act având putere egală, eliberat în formele prescrise de legea părții solicitante;
- b) o expunere a faptelor pentru care se cere extrădarea. Data și locul săvârșirii lor, calificarea lor legală și referirile la dispozițiile legale ce le sunt aplicabile se vor indica în modul cel mai exact posibil; și
- c) o copie de pe dispozițiile legale aplicabile sau, dacă aceasta nu este cu putință, o declarație asupra dreptului aplicabil, precum și semnalamentele cele mai precis posibile ale persoanei reclamate și orice alte informații de natură a determina identitatea și naționalitatea sa.”

6 Republica Federală Germania a făcut următoarea declarație în sensul articolului 6 din Convenția europeană de extrădare:

„Extrădarea germanilor din Republica Federală Germania către o țară străină nu este permisă, în conformitate cu articolul 16 alineatul (2) prima teză din [Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Legea fundamentală a Republicii Federale Germania) din 23 mai 1949 (BGBl 1949 I, p. 1)], și, prin urmare, trebuie să fie refuzată în toate cazurile.

Noțiunea de «resortisanți» în sensul articolului 6 paragraful 1 litera b) din Convenția europeană de extrădare se referă la toți germanii în sensul articolului 116 alineatul (1) din Legea fundamentală a Republicii Federale Germania.”

Decizia-cadru 2002/584/JAI

7 Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3) prevede la articolul 1 alineatele (1) și (2):

„(1) Mandatul european de arestare este o decizie judiciară emisă de un stat membru în vederea arestării și a predării de către un alt stat membru a unei persoane căutate, pentru efectuarea urmăririi penale sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate.

(2) Statele membre execută orice mandat european de arestare, pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile prezentei decizii-cadru.”

Dreptul german

Legea fundamentală a Republicii Federale Germania

- 8 Articolul 16 alineatul (2) din Legea fundamentală a Republicii Federale Germania prevede:

„Niciun german nu poate fi extrădat în străinătate. Prin lege poate fi adoptată o reglementare derogatorie pentru extrădarea către un stat membru al Uniunii Europene sau către o instanță internațională, în măsura în care sunt garantate principiile statului de drept.”

Codul penal

- 9 Articolul 7 din Strafgesetzbuch (Codul penal), în versiunea aplicabilă cauzei principale, prevede:

„(1) Dreptul penal german se aplică infracțiunilor săvârșite în străinătate împotriva unui resortisant german, atunci când actul se pedepsește și în statul în care a fost săvârșit sau atunci când locul în care a fost săvârșit actul nu este supus niciunei jurisdicții penale.

(2) Dreptul penal german se aplică altor infracțiuni săvârșite în străinătate dacă acestea sunt incriminate și în locul în care au fost săvârșite sau dacă acest loc nu este supus niciunei jurisdicții penale, iar autorul

1. era resortisant german în momentul săvârșirii infracțiunii sau a devenit resortisant german după data săvârșirii infracțiunii sau
2. era resortisant străin aflat în Germania în momentul săvârșirii infracțiunii și, deși Legea privind extrădarea, în funcție de tipul de infracțiune, permitea extrădarea acestuia, nu este extrădat întrucât cererea de extrădare nu este formulată într-un termen rezonabil sau este respinsă ori extrădarea nu poate fi executată.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 10 BY este resortisant ucrainean și român. Acesta s-a născut în Ucraina și a trăit în acest stat până când s-a mutat în Germania, în cursul anului 2012. În anul 2014, el a obținut, la cererea sa, cetățenia română, în calitate de descendent al unor resortisanți români care au locuit în fosta Bucovină românească. Acesta nu a locuit niciodată în România.
- 11 La 15 martie 2016, pe baza unui mandat de arestare emis o instanță ucraineană, Parchetul General al Ucrainei a formulat o cerere oficială de extrădare a lui BY, în vederea exercitării urmăririi penale pentru fapte de deținere de fonduri ale unei întreprinderi de stat ucrainene. Această cerere a fost transmisă Republicii Federale Germania prin intermediul Ministerului Justiției ucrainean.
- 12 La 26 iulie 2016, BY a fost arestat preventiv. Prin ordonanța din 1 august 2016 a instanței de trimitere, Kammergericht Berlin (Tribunalul Regional Superior din Berlin, Germania), BY a fost arestat în vederea extrădării. La 2 decembrie 2016, după plata unei cauțiuni, BY a beneficiat de o măsură de liberare condiționată, în conformitate cu o ordonanță a acestei instanțe din 28 noiembrie 2016.
- 13 Între timp, prin scrisoarea din 9 noiembrie 2016, însoțită de ordonanța din 1 august 2016 menționată la punctul anterior, Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Parchetul General din Berlin, Germania) a informat Ministerul Justiției român despre cererea de extrădare și a întrebat dacă autoritățile române aveau intenția să efectueze ele însele urmărirea penală împotriva lui BY, în calitatea sa de resortisant român care a săvârșit fapte sancționate penal în străinătate. Prin scrisoarea din 22 noiembrie 2016,

acest minister a răspuns că autoritățile române puteau decide să inițieze urmărirea penală numai la cererea autorităților ucrainene. Ca urmare a unei cereri suplimentare, din data de 2 ianuarie 2017, prin care Parchetul General din Berlin urmărea să afle dacă dreptul penal român permitea inițierea unei astfel de urmăriri pentru faptele în discuție, ministerul menționat a răspuns, la 15 martie 2017, că emiterea unui mandat de arestare național ca o condiție prealabilă a unui mandat european de arestare presupunea existența unor dovezi suficiente în ceea ce privește vinovăția persoanei urmărite și a solicitat Parchetului General din Berlin prezentarea unor documente și copii ale elementelor de probă referitoare la faptele imputate lui BY și care i-au fost comunicate de autoritățile ucrainene.

- 14 Instanța de trimitere menționează că deduce din acest răspuns că dreptul român permite, în principiu, urmărirea unui resortisant român pentru fapte săvârșite în străinătate.
- 15 Potrivit acestei instanțe, extrădarea lui BY în Ucraina este licită, însă susceptibilă să fie contrară Hotărârii din 6 septembrie 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630), dat fiind că autoritățile judiciare române nu s-au pronunțat în mod oficial cu privire la eventuala emitere a unui mandat european de arestare. Instanța menționată precizează că, deși Republica Federală Germania refuză să îi extrădeze pe propriii resortisanți, nu există nicio interdicție privind extrădarea resortisanților altor state membre. Ea ridică însă problema consecințelor acestei hotărâri asupra soluționării cauzei cu care este sesizată, din cauza împrejurărilor proprii acesteia, care ar fi diferite de cele din cauza în care s-a pronunțat hotărârea menționată.
- 16 În primul rând, instanța de trimitere arată că BY s-a stabilit în Germania la o dată la care avea doar cetățenia ucraineană și că nu a obținut cetățenia română decât la o dată ulterioară. Sejurul lui BY în Germania nu ar intra, așadar, sub incidența exercitării dreptului pe care i-l conferă articolul 21 alineatul (1) TFUE. Prin urmare, se ridică problema dacă principiile stabilite de Curte în Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630), sunt aplicabile situației lui BY.
- 17 În al doilea rând, instanța de trimitere arată că ar fi dificil din punct de vedere practic ca principiile rezultate din această hotărâre să fie puse în aplicare. Ea observă că autoritățile judiciare române se pot pronunța cu privire la posibilitatea lor de a-l urmări pe BY numai dacă dispun de probe reținute împotriva acestuia. Or, aceste probe nu ar figura printre elementele care însoțesc o cerere de extrădare, conform articolului 12 alineatul (2) din Convenția europeană de extrădare, astfel încât statul membru solicitat nu ar putea să le transmită acestor autorități. În orice caz, transmiterea probelor menționate statului membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită s-ar putea face, la fel ca transmiterea cererii de extrădare complete, exclusiv în temeiul deciziei suverane a statului terț solicitant.
- 18 Prin urmare, instanța de trimitere ridică problema dacă autoritățile statului membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită, informate cu privire la existența unei cereri de extrădare de un stat membru solicitat, sunt obligate să ceară statului terț solicitant transmiterea dosarului de urmărire penală pentru a putea aprecia posibilitatea de a efectua ele însele urmărirea penală. O astfel de cerere ar putea ocaziona întârzieri semnificative, dificil de justificat. Ar fi la fel de dificil în practică să se impună ca statul membru solicitat să ceară statului terț să adreseze statului membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită o cerere având ca obiect efectuarea de către acesta din urmă a respectivei urmăriri.
- 19 În al treilea rând, instanța de trimitere precizează că dreptul penal german prevede, la articolul 7 alineatul (2) din Codul penal, o competență subsidiară pentru urmărirea faptelor săvârșite în străinătate în cazul neextrădării, inclusiv a resortisanților străini. Ea ridică problema dacă, în vederea îndeplinirii principiului nediscriminării prevăzut la articolul 18 TFUE, este necesar să se aplice această dispoziție și să se declare ilicită extrădarea unui cetățean al Uniunii. În opinia sa, o astfel de abordare ar compromite însă eficiența urmăririi penale.

- 20 Astfel, pe de o parte, deși, în temeiul acestei competențe subsidiare, extrădarea unui cetățean al Uniunii era de la început ilicită, emiterea unui mandat de arestare în vederea extrădării și, așadar, arestarea persoanei interesate în vederea extrădării, nu ar fi posibile în temeiul unei alte dispoziții de drept german. Pe de altă parte, un mandat de arestare național ar putea să fie emis în Germania numai pe baza unor indicii grave de vinovăție a căror existență nu ar putea fi confirmată decât după analiza elementelor de probă în defavoarea persoanei urmărite. Pentru obținerea acestor elemente, autoritățile germane ar trebui să propună statului terț solicitant să efectueze ele însele urmărirea penală sau să îi solicite acestuia să formuleze o asemenea cerere, ceea ce ar ocaziona alte întârzieri.
- 21 În aceste condiții, Kammergericht Berlin (Tribunalul Regional Superior din Berlin) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Principiile din Hotărârea Curții [...] din 6 septembrie 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630), cu privire la aplicarea articolelor 18 și 21 TFUE se aplică în cazul cererii formulate de un stat terț privind extrădarea unui cetățean al Uniunii și în cazul în care persoana urmărită și-a transferat centrul intereselor în statul membru solicitat la o dată la care aceasta nu era încă cetățean al Uniunii?
- 2) În temeiul Hotărârii Curții [...] din 6 septembrie 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630), statul membru de origine, informat prin intermediul cererii de extrădare, este obligat să ceară statului terț solicitant să îi transmită dosarul cauzei pentru a examina posibilitatea de a efectua el însuși urmărirea penală?
- 3) Statul membru căruia i se solicită de către un stat terț extrădarea unui cetățean al Uniunii este obligat, în temeiul Hotărârii Curții [...] din 6 septembrie 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630), să refuze extrădarea și să efectueze el însuși urmărirea penală, dacă dreptul său național îi permite acest lucru?”

Cu privire la competența Curții

- 22 Irlanda invocă necompetența Curții de a soluționa prezenta cerere de decizie preliminară. Aceasta arată că situația juridică a unui cetățean al Uniunii intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii numai dacă acest cetățean și-a exercitat dreptul de a circula în mod liber la data la care avea deja statutul de cetățean al Uniunii. Or, nu aceasta ar fi fost situația lui BY la data la care și-a transferat centrul intereselor din Ucraina în Germania. Prin urmare, BY nu și-ar fi întemeiat șederea în Germania pe existența unui drept care decurge din articolul 21 TFUE și nu ar fi acționat în calitate de cetățean al Uniunii, astfel încât el nu poate invoca articolul 18 TFUE.
- 23 Trebuie să se constate că această argumentație se confundă cu examinarea primei întrebări, prin intermediul căreia instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolele 18 și 21 TFUE, astfel cum au fost interpretate de Curte în Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630), sunt aplicabile situației unui cetățean al Uniunii care, precum BY, și-a transferat centrul intereselor într-un alt stat membru decât cel a cărui cetățenie o are la o dată la care nu avea încă statutul de cetățean al Uniunii.
- 24 Or, este vădit că Curtea este competentă pentru a furniza instanței de trimitere elementele de interpretare relevante care îi permit să stabilească dacă dreptul Uniunii este aplicabil într-o astfel de situație (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 mai 2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, punctele 43 și 56).
- 25 Această competență nu este repusă în discuție de împrejurarea că, în cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, în sensul că articolele 18 și 21 TFUE nu ar fi aplicabile acestei situații, nu ar mai fi necesar să se examineze a doua și a treia întrebare.

- 26 Rezultă că Curtea este competentă să soluționeze prezenta cerere de decizie preliminară.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 27 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolele 18 și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se aplică în situația unui cetățean al Uniunii, resortisant al unui stat membru care are reședința pe teritoriul unui alt stat membru și care face obiectul unei cereri de extrădare adresate acestuia din urmă de către un stat terț, chiar dacă acest cetățean și-a transferat centrul intereselor în acest alt stat membru la o dată la care nu avea încă statutul de cetățean al Uniunii.
- 28 Trebuie amintit că, în Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, punctul 30), referitoare, precum în prezenta cauză, la o cerere de extrădare provenită de la un stat terț cu care Uniunea nu a încheiat un acord de extrădare, Curtea a statuat că, deși normele în materie de extrădare intră în sfera de competență a statelor membre în lipsa unui astfel de acord, situațiile care intră în domeniul de aplicare al articolului 18 TFUE coroborat cu dispozițiile din Tratatul FUE referitoare la cetățenia Uniunii le includ printre altele pe cele care țin de exercitarea libertății de circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre, astfel cum este conferită de articolul 21 TFUE.
- 29 Or, reiese din jurisprudența Curții că un resortisant al unui stat membru, care are în această calitate statutul de cetățean al Uniunii, cu reședința în mod legal pe teritoriul unui alt stat membru, intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 octombrie 2003, Garcia Avello, C-148/02, EU:C:2003:539, punctele 26 și 27, precum și Hotărârea din 8 iunie 2017, Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, punctul 34).
- 30 Prin urmare, datorită calității sale de cetățean al Uniunii, un resortisant al unui stat membru care are reședința într-un alt stat membru are dreptul de a se prevala de articolul 21 alineatul (1) TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, punctul 26, și Hotărârea din 2 octombrie 2019, Bajratari, C-93/18, EU:C:2019:809, punctul 26, precum și jurisprudența citată) și intră în domeniul de aplicare al tratatelor, în sensul articolului 18 TFUE, care conține principiul nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punctul 31 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 13 noiembrie 2018, Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, punctul 27).
- 31 Faptul că acest cetățean al Uniunii a obținut cetățenia unui stat membru și, prin urmare, statutul de cetățean al Uniunii abia la o dată la care avea deja reședința într-un alt stat membru decât cel a cărui cetățenie a obținut-o ulterior nu este de natură să infirme respectiva considerație. Astfel, interpretarea contrară, în sensul că aceasta ar împiedica un asemenea cetățean să își exercite drepturile fundamentale conferite de statutul de cetățean al Uniunii, ar aduce atingere efectului util al acestui statut, care are vocația de a fi statutul fundamental al resortisanților statelor membre (a se vedea în această privință Hotărârea din 20 septembrie 2001, Grzelczyk, C-184/99, EU:C:2001:458, punctul 31).
- 32 Același lucru este valabil în ceea ce privește împrejurarea că cetățeanul Uniunii a cărui extrădare este solicitată deține și cetățenia țării terțe autoare a cererii respective. Astfel, dubla cetățenie a unui stat membru și a unui stat terț nu poate priva persoana interesată de libertățile pe care le are în temeiul dreptului Uniunii în calitate de resortisant al unui stat membru (Hotărârea din 13 noiembrie 2018, Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, punctul 29 și jurisprudența citată).

- 33 În cauza principală, din decizia de trimitere reiese că BY, resortisant român, își exercită, în calitatea sa de cetățean al Uniunii, dreptul, prevăzut la articolul 21 TFUE, de a avea reședința într-un alt stat membru, în speță Republica Federală Germania, astfel încât situația sa intră în domeniul de aplicare al tratatelor, în sensul articolului 18 TFUE, în pofida împrejurării că, pe de o parte, și-a transferat centrul intereselor în acest din urmă stat membru la o dată la care nu obținuse încă cetățenia română și, pe de altă parte, este de asemenea resortisant al statutul terț solicitant.
- 34 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolele 18 și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că se aplică situației unui cetățean al Uniunii, resortisant al unui stat membru care are reședința pe teritoriul unui alt stat membru și care face obiectul unei cereri de extrădare adresate acestuia din urmă de către un stat terț, chiar dacă acest cetățean și-a transferat centrul intereselor în acest alt stat membru la o dată la care nu avea încă statutul de cetățean al Uniunii.

Cu privire la a doua întrebare

- 35 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte, instituită la articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care a fost sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate (Hotărârea din 13 septembrie 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, punctul 33, și Hotărârea din 8 iunie 2017, Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, punctul 29).
- 36 În speță, prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere ridică problema obligațiilor care ar putea reveni, în cadrul punerii în aplicare a schimbului de informații vizat la punctele 47-49 din Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630), statului membru a cărui resortisantă este persoana urmărită, cetățean al Uniunii care face obiectul unei cereri de extrădare adresate de către un stat terț statului membru pe teritoriul căruia această persoană are reședința. Astfel cum este formulată de această instanță, această întrebare privește eventuala existență a unei obligații, care revine în sarcina statului membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită, de a solicita statului terț solicitant să îi transmită dosarul aferent infracțiunii imputate acestei persoane.
- 37 Cu toate acestea, din moment ce schimbul de informații respectiv se bazează pe cooperarea acestor două state membre și întrucât, în motivarea cererii sale de decizie preliminară, instanța de trimitere abordează aspectul obligațiilor care revin statelor membre menționate, este necesar, pentru a da acestei instanțe un răspuns complet, să se considere că a doua întrebare urmărește de asemenea să stabilească obligațiile care revin statului membru solicitat în cadrul schimbului de informații vizat la punctul anterior din prezenta hotărâre.
- 38 În aceste condiții, este necesar să se reformuleze a doua întrebare și să se considere că, prin intermediul acesteia, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolele 18 și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că, atunci când un stat membru a cărui resortisantă este persoana urmărită, cetățean al Uniunii care face obiectul unei cereri de extrădare adresate de către un stat terț unui alt stat membru, a fost informat de acesta din urmă cu privire la existența acestei cereri, unul dintre aceste state membre este obligat să ceară statului terț solicitant să îi transmită o copie a dosarului de urmărire penală pentru a permite statului membru a cărui cetățenie o are persoana respectivă să aprecieze posibilitatea efectuării de către el însuși a urmăririi penale.
- 39 În primul rând, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței Curții, normele naționale de extrădare ale unui stat membru care introduc, precum în cauza principală, o diferență de tratament după cum persoana urmărită este un resortisant al acestui stat membru sau un resortisant al unui alt stat membru, întrucât conduc la a nu acorda resortisanților altor state membre care au reședința în mod

legal pe teritoriul statului solicitat protecția împotriva extrădării de care beneficiază resortisanții acestui din urmă stat membru, pot afecta libertatea celor dintâi de a circula și de a avea reședința pe teritoriul statelor membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punctul 32, și Hotărârea din 10 aprilie 2018, Pisciotti, C-191/16, EU:C:2018:222, punctul 44).

- 40 În consecință, într-o situație cum este cea în discuție în litigiul principal, inegalitatea de tratament care constă în a permite extrădarea unui cetățean al Uniunii, resortisant al unui alt stat membru decât statul membru solicitat, se concretizează într-o restricție privind libera circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, în sensul articolului 21 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punctul 33, și Hotărârea din 10 aprilie 2018, Pisciotti, C-191/16, EU:C:2018:222, punctul 45).
- 41 O astfel de restricție nu poate fi justificată decât dacă se întemeiază pe considerații obiective și este proporțională cu obiectivul urmărit în mod legitim de dreptul național (Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punctul 34).
- 42 În acest context, Curtea a recunoscut că obiectivul de a evita riscul de impunitate a persoanelor care au comis o infracțiune trebuie considerat legitim și permite justificarea unei măsuri restrictive privind o libertate fundamentală, precum cea prevăzută la articolul 21 TFUE, sub rezerva ca această măsură să fie necesară pentru protecția intereselor pe care urmărește să le garanteze și numai în măsura în care aceste obiective nu pot fi atinse prin măsuri mai puțin restrictive (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punctele 37 și 38, Hotărârea din 10 aprilie 2018, Pisciotti, C-191/16, EU:C:2018:222, punctele 47 și 48, precum și Hotărârea din 2 aprilie 2020, Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, punctul 60).
- 43 În această privință, Curtea a statuat că trebuie privilegiat schimbul de informații cu statul membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită în scopul de a oferi autorităților acestui stat membru, dacă este cazul, posibilitatea de a emite un mandat european de arestare în vederea urmăririi penale. Astfel, atunci când unui alt stat membru în care această persoană are reședința în mod legal i se adresează o cerere de extrădare de către un stat terț, acesta are obligația să informeze statul membru a cărui cetățenie o are respectiva persoană și, dacă este cazul, la cererea acestuia, să i-o predea pe această persoană, în conformitate cu dispozițiile Deciziei-cadru 2002/584, cu condiția ca acest din urmă stat membru să fie competent, în temeiul dreptului său național, să o urmărească penal pe persoana menționată pentru fapte săvârșite în afara teritoriului său național (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punctele 48 și 50, Hotărârea din 10 aprilie 2018, Pisciotti, C-191/16, EU:C:2018:222, punctul 51, precum și Hotărârea din 2 aprilie 2020, Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, punctul 70).
- 44 În plus, pentru a menține obiectivul de a evita riscul de impunitate a persoanei în cauză pentru faptele care îi sunt reproșate în cererea de extrădare, trebuie ca mandatul european de arestare eventual emis de statul membru a cărui cetățenie o are această persoană să se refere cel puțin la aceleași fapte precum cele care sunt imputate persoanei menționate în cererea de extrădare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 aprilie 2018, Pisciotti, C-191/16, EU:C:2018:222, punctul 54).
- 45 În schimb, în lipsa emiterii unui mandat european de arestare de către statul membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită, statul membru solicitat poate proceda la extrădarea acesteia, cu condiția de a verifica, astfel cum o impune jurisprudența Curții, că această extrădare nu va aduce atingere drepturilor prevăzute la articolul 19 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punctul 60).

- 46 În al doilea rând, în lumina acestor considerații este necesar să se aducă precizări, având în vedere întrebările instanței de trimitere, referitoare la punerea în aplicare a schimbului de informații menționat la punctul 43 din prezenta hotărâre.
- 47 În această privință, rezultă în esență din cuprinsul punctelor 55 și 56 din Hotărârea din 10 aprilie 2018, *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222), că statul membru solicitat își îndeplinește obligația de informare, menționată la punctul 43 din prezenta hotărâre, prin faptul că dă autorităților competente ale statului membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită posibilitatea de a solicita predarea acestei persoane în cadrul unui mandat european de arestare.
- 48 În acest scop, în conformitate cu principiul cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) primul paragraf TUE, potrivit căruia Uniunea și statele membre se respectă și se ajută reciproc în îndeplinirea misiunilor care decurg din tratate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2016, *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, punctul 42), statului membru solicitat îi revine sarcina de a informa autoritățile competente ale statului membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită nu numai cu privire la existența unei cereri de extrădare care o vizează, ci și cu privire la ansamblul elementelor de drept și de fapt comunicate de statul terț solicitant în cadrul acestei cereri de extrădare, respectivele autorități fiind însă obligate să respecte confidențialitatea unor astfel de elemente atunci când acest lucru este solicitat de statul terț, care este informat în mod corespunzător în această privință. În plus, revine de asemenea statului membru solicitat sarcina de a informa autoritățile menționate cu privire la orice schimbare a situației în care se află persoana urmărită care este relevantă în vederea unei eventuale emiteri împotriva acesteia a unui mandat european de arestare, în conformitate cu cele expuse la punctele 43 și 44 din prezenta hotărâre.
- 49 În schimb, nici statul membru solicitat, nici statul membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită nu pot fi obligate, în temeiul dreptului Uniunii, să ceară din partea statului terț solicitant transmiterea dosarului de urmărire penală.
- 50 Dincolo de faptul că o astfel de obligație nu are, în stadiul actual, niciun temei legal în dreptul Uniunii, ea ar fi în plus ireconciliabilă cu obiectivele care stau la baza schimbului de informații menționat la punctul 43 din prezenta hotărâre, întrucât, potrivit jurisprudenței Curții, acest schimb de informații se înscrie în obiectivul de a-i proteja pe cetățenii Uniunii în fața unor măsuri care îi pot priva de drepturile la liberă circulație și ședere prevăzute la articolul 21 TFUE, combătând totodată impunitatea în privința unor fapte penale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2016, *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, punctul 47).
- 51 Astfel, dacă statul membru solicitat sau statul membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită ar fi obligate să solicite transmiterea de către statul terț solicitant a dosarului de urmărire penală, procedura de extrădare ar putea să devină mult mai complexă, iar durata sa ar putea fi prelungită în mod substanțial, riscând să compromită, în final, obiectivul de a evita o asemenea impunitate.
- 52 În plus, trebuie arătat că jurisprudența amintită la punctul 43 din prezenta hotărâre se bazează pe premisa potrivit căreia statul membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită apreciază el însuși oportunitatea emiterii unui mandat european de arestare atunci când este informat de statul membru solicitat cu privire la existența unei cereri de extrădare care îl vizează pe unul dintre resortisanții săi. În același mod, trebuie să se considere că în exercitarea unei puteri discreționare, care rezultă din suveranitatea sa în materie penală și în conformitate cu normele dreptului său național, statul membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită poate decide să ceară statului terț solicitant transmiterea dosarului de urmărire penală în vederea aprecierii oportunității unei eventuale urmăriri.
- 53 Din considerațiile care precedă reiese că, cu condiția să fi informat în mod corespunzător autoritățile statului membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită, conform celor precizate la punctul 48 din prezenta hotărâre, autoritățile statului membru solicitat pot urma procedura de extrădare și, dacă este

cazul, pot proceda la extrădarea acestei persoane în lipsa emiterii unui mandat european de arestare de către statul membru a cărui cetățenie o are aceasta într-un termen rezonabil, ținând seama de ansamblul împrejurărilor cauzei.

- 54 Într-o astfel de ipoteză, statul membru solicitat poate, așadar, să procedeze la această extrădare fără să fie obligat să aștepte, dincolo de un asemenea termen rezonabil, ca statul membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită să adopte o decizie oficială prin care renunță la emiterea unui mandat european de arestare împotriva acestei persoane. Abordarea inversă ar depăși, astfel, ceea ce implică punerea în aplicare a mecanismelor de cooperare și de asistență reciprocă existente în materie penală în temeiul dreptului Uniunii și ar risca să întârzie în mod nejustificat procedura de extrădare.
- 55 Ca atare, revine statului membru solicitat, în interesul securității juridice, să indice statului membru a cărui cetățenie o are persoana urmărită un termen rezonabil în cursul căruia, în lipsa emiterii unui mandat european de arestare de către acest din urmă stat membru, se va proceda, dacă este cazul, la extrădarea acestei persoane. Un astfel de termen trebuie stabilit ținându-se seama de ansamblul împrejurărilor cauzei, în special de eventuala privare de libertate a persoanei menționate în cadrul unei proceduri de extrădare și de complexitatea cauzei.
- 56 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolele 18 și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că, atunci când statul membru a cărui resortisantă este persoana urmărită, cetățean al Uniunii care face obiectul unei cereri de extrădare adresate de către un stat terț unui alt stat membru, a fost informat de acesta din urmă cu privire la existența acestei cereri, niciunul dintre aceste state membre nu este obligat să ceară statului terț solicitant să îi transmită o copie a dosarului de urmărire penală pentru a permite statului membru a cărui cetățenie o are persoana respectivă să aprecieze posibilitatea efectuării de către el însuși a urmăririi penale împotriva persoanei menționate. Cu condiția să fi informat în mod corespunzător statul membru a cărui cetățenie o are aceeași persoană cu privire la existența unei cereri de extrădare, cu privire la ansamblul elementelor de drept și de fapt comunicate de statul terț solicitant în cadrul acestei cereri, precum și cu privire la orice schimbare a situației în care se află persoana urmărită relevantă în vederea unei eventuale emiteri împotriva acesteia a unui mandat european de arestare, statul membru solicitat poate extrăda această persoană fără să fie obligat să aștepte ca statul membru a cărui cetățenie o are să renunțe, printr-o decizie oficială, la emiterea unui astfel de mandat de arestare, care se referă cel puțin la aceleași fapte precum cele vizate în cererea de extrădare, atunci când acest din urmă stat membru se abține de la efectuarea unei astfel de emiteri într-un termen rezonabil care i-a fost acordat în acest scop de către statul membru solicitat, ținând seama de ansamblul împrejurărilor cauzei.

Cu privire la a treia întrebare

- 57 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolele 18 și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că statul membru sesizat de către un stat terț cu o cerere de extrădare în vederea urmăririi penale a unui cetățean al Uniunii, resortisant al unui alt stat membru, este obligat să refuze extrădarea și să efectueze el însuși urmărirea penală atunci când dreptul său național îi permite acest lucru.
- 58 Trebuie amintit că extrădarea este o procedură care vizează combaterea impunității unei persoane care se află pe alt teritoriu decât cel pe care se pretinde că a fost săvârșită o infracțiune. Astfel, deși, în conformitate cu adagiul *aut dedere, aut iudicare* (ori extrădare, ori judecare), neextrădarea resortisanților naționali este în general compensată prin posibilitatea statului membru solicitat de a-i urmări pe propriii resortisanți pentru infracțiuni grave săvârșite în afara teritoriului său, acest stat membru este în general incompetent să judece astfel de fapte atunci când nici autorul, nici victima presupusei infracțiuni nu au cetățenia respectivului stat membru. Extrădarea permite astfel să se evite

ca infracțiunile săvârșite pe teritoriul unui stat de persoane care au fugit de pe acest teritoriu să rămână nepedepsite (Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punctul 39).

- 59 În acest context, Curtea a statuat că normele naționale care permit să se răspundă favorabil la o cerere de extrădare în scopul urmăririi penale și al judecării în statul terț în care se presupune că a fost săvârșită infracțiunea rezultă a fi adecvate pentru atingerea obiectivului vizat, sub rezerva lipsei unei măsuri alternative care să afecteze mai puțin exercitarea drepturilor conferite de articolul 21 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punctele 40 și 41).
- 60 În speță, întrebarea instanței de trimitere se înscrie însă într-un context în care, spre deosebire de cele expuse la punctul 58 din prezenta hotărâre, dreptul național al statului membru solicitat ar permite acestui stat membru să urmărească un resortisant străin pentru infracțiunile săvârșite în afara teritoriului său. Astfel, această instanță arată că articolul 7 alineatul (2) din Codul penal prevede o competență subsidiară a autorităților germane responsabile de urmăririle penale pentru urmărirea faptelor săvârșite în străinătate în cazul neextrădării, inclusiv atunci când aceste fapte au fost săvârșite de un resortisant străin.
- 61 Guvernul german contestă temeinicia acestei interpretări a articolului 7 alineatul (2) punctul 2 din Codul penal efectuate de instanța de trimitere. Potrivit acestui guvern, competența subsidiară prevăzută la această dispoziție nu se poate aplica decât dacă statul terț solicitant nu poate sau nu dorește să efectueze o urmărire penală. Or, nu aceasta ar fi situația în cauza principală, astfel încât dispoziția menționată nu ar permite efectuarea unei urmăriri penale împotriva lui BY în Germania.
- 62 În această privință, trebuie amintit că, în ceea ce privește interpretarea dispozițiilor din ordinea juridică națională, Curtea este în principiu obligată să se întemeieze pe calificările care rezultă din decizia de trimitere. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, Curtea nu este competentă să interpreteze dreptul intern al unui stat membru (Hotărârea din 7 august 2018, Banco Santander și Escobedo Cortés, C-96/16 și C-94/17, EU:C:2018:643, punctul 57, precum și jurisprudența citată).
- 63 Prin urmare, a treia întrebare trebuie analizată pe baza interpretării articolului 7 alineatul (2) din Codul penal, astfel cum reiese din cererea de decizie preliminară. Instanței de trimitere îi va reveni, dacă este cazul, sarcina să verifice temeinicia acestei interpretări.
- 64 În aceste condiții, este necesar să se considere că articolele 18 și 21 TFUE nu pot fi interpretate în sensul că statul membru solicitat ar fi obligat să refuze extrădarea unui cetățean al Uniunii, resortisant al unui alt stat membru, și să efectueze el însuși urmărirea penală împotriva acestuia pentru faptele săvârșite într-un stat terț, atunci când dreptul național al statului membru solicitat îl abilitază pe acesta din urmă să îl urmărească pe acest cetățean al Uniunii pentru anumite infracțiuni săvârșite într-un stat terț.
- 65 Astfel, într-un asemenea caz, o obligație de a refuza extrădarea și de a efectua el însuși urmărirea penală ar avea ca efect privarea statului membru solicitat de posibilitatea de a aprecia el însuși oportunitatea inițierii urmăririi penale împotriva cetățeanului menționat pe baza dreptului național, având în vedere ansamblul împrejurărilor speței, printre care șansele ca o astfel de urmărire penală să determine o condamnare penală având în vedere elementele de probă disponibile. Așadar, o asemenea obligație ar depăși limitele pe care dreptul Uniunii le poate impune exercitării puterii de apreciere de care beneficiază acest stat membru în ceea ce privește oportunitatea urmăririi penale într-o materie care, precum legislația penală, este, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, de competența statelor membre, chiar dacă acestea din urmă sunt obligate să exercite această competență cu respectarea dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2019, Rimšēvičs și BCE/Letonia, C-202/18 și C-238/18, EU:C:2019:139, punctul 57).

- 66 Rezultă că, în cazul în care, precum în cauza principală, statului membru solicitat i se adresează de către un stat terț o cerere de extrădare a unui cetățean al Uniunii, resortisant al unui alt stat membru, în vederea urmăririi penale, în dreptul Uniunii se ridică numai problema dacă statul membru solicitat poate să acționeze, față de acest cetățean al Uniunii, într-un mod care să afecteze mai puțin exercitarea dreptului său la liberă circulație și ședere, preconizând mai degrabă predarea acestui cetățean către statul membru a cărui cetățenie o are decât extrădarea sa către statul terț solicitant (a se vedea prin analogie Hotărârea din 10 aprilie 2018, *Pisciotti*, C-191/16, EU:C:2018:222, punctul 50).
- 67 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a treia întrebare că articolele 18 și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că statul membru sesizat de către un stat terț cu o cerere de extrădare în vederea urmăririi penale a unui cetățean al Uniunii, resortisant al unui alt stat membru, nu este obligat să refuze extrădarea și să efectueze el însuși urmărirea penală atunci când dreptul său național îi permite acest lucru.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 68 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

- 1) Articolele 18 și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că se aplică situației unui cetățean al Uniunii Europene, resortisant al unui stat membru care are reședința pe teritoriul unui alt stat membru și care face obiectul unei cereri de extrădare adresate acestuia din urmă de către un stat terț, chiar dacă acest cetățean și-a transferat centrul intereselor în acest alt stat membru la o dată la care nu avea încă statutul de cetățean al Uniunii.
- 2) Articolele 18 și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că, atunci când statul membru a cărui resortisantă este persoana urmărită, cetățean al Uniunii care face obiectul unei cereri de extrădare adresate de către un stat terț unui alt stat membru, a fost informat de acesta din urmă cu privire la existența acestei cereri, niciunul dintre aceste state membre nu este obligat să ceară statului terț solicitant să îi transmită o copie a dosarului de urmărire penală pentru a permite statului membru a cărui cetățenie o are persoana respectivă să aprecieze posibilitatea efectuării de către el însuși a urmăririi penale împotriva persoanei menționate. Cu condiția să fi informat în mod corespunzător statul membru a cărui cetățenie o are aceeași persoană cu privire la existența unei cereri de extrădare, cu privire la ansamblul elementelor de drept și de fapt comunicate de statul terț solicitant în cadrul acestei cereri, precum și cu privire la orice schimbare a situației în care se află persoana urmărită relevantă în vederea unei eventuale emiteri împotriva acesteia a unui mandat european de arestare, statul membru solicitat poate extrăda această persoană fără să fie obligat să aștepte ca statul membru a cărui cetățenie o are să renunțe, printr-o decizie oficială, la emiterea unui astfel de mandat de arestare, care se referă cel puțin la aceleași fapte precum cele vizate în cererea de extrădare, atunci când acest din urmă stat membru se abține de la efectuarea unei astfel de emiteri într-un termen rezonabil care i-a fost acordat în acest scop de către statul membru solicitat, ținând seama de ansamblul împrejurărilor cauzei.
- 3) Articolele 18 și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că statul membru sesizat de către un stat terț cu o cerere de extrădare în vederea urmăririi penale a unui cetățean al Uniunii, resortisant al unui alt stat membru, nu este obligat să refuze extrădarea și să efectueze el însuși urmărirea penală atunci când dreptul său național îi permite acest lucru.

Semnături